

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šeleburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1936.

Štev. 11.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELITA VSEM SVOJIM ČITATELJEM
IN PRIJATELJEM RIMSKO KATOLI-
ŠKE IN PRAVOSLAVNE VEROIZPO-
VEDI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»POHODA«

Mir na Balkanu

Mir na Balkanu je bil vedno edinstvena težnja balkanskih narodov. Ta težnja obstoji od vekov in v kolikor ni ustvarjena, so najmanj krivi balkanski narodi. Oni so storili vse, da si osigurajo mir in da ga zasluženjo uživajo in negujejo.

Kljub vsem naporom, samozatajevanju in odrekam ne uspevajo v tem svojem stremjenju.

Pogled v preteklost balkanskih narodov, posebno slovanskega dela, ki je za ustvarjanje miru doprinesel največje žrtve ter mučeniško skozi vekove strpljivo vzdrževal zvezo zapada in vzhoda — in to za tuj račun —, pogled v sedanost in spremljanje vseh dogodkov, ki se vrste, pa nam dokazuje, da smo še daleč, daleč od ustvaritve svojih večnih teženj po miru in blagostanju.

Mi vidimo, da njihovi napor niso blagoslovljeni in da so še daleč od blagoslova. Vidimo pa tudi, da je treba vzroke tega brezplodnega žrtvovanja iskati v sebičnih zahtevah izvestnih sil, ki imajo velik interes, da se mir na Balkanu ne ustali. Mi vemo, da žive te sile na Balkanu le radi tega, ker na drugem mestu ne bi imeli pogojev za življenje, da pa jih v njihovih odnosih do nas ne vodi nikaka ljubezen niti druga čustva napram balkanskim narodom.

To je najbolešnejša balkanska resnica.

Zadnji čas je, da se to stanje prepreči in to čimprej, ker si ne smemo prikrivati, da v službi balkanskega miru padajo njegovi najboljši sinovi ali uspeha kljub tem težkim žrtvam ni mogoče zaznamovati. V službi tega miru umirajo balkanski kralji, umirali so in umirajo najposobnejši in najizrazitejši sinovi balkanskih narodov predvsem slovanskih, ali stvar Balkana stoji še vedno na začetni točki in v nedoglednosti.

Vsako odlaganje bi imelo za posledico neprecenljivo škodo. Oklevati ne smemo niti za trenutek. Navidezni uspehi nas ne smejo slepiti, ker bi pomenilo to neoprostljiv greh napram narodu in odgovornost pred zgodovino. Ne smemo si več zatiskati oči pred resnico, ker niti poslednji Balkanec ne bo niti trenutek veroval, da nam bo prinesla uspeh kaka višja sila.

Ali zaenkrat so neutrudljivi pri svojem delu le oni, ki jim je žrtvovanje najboljših sinov Balkana življenjska potreba in duševna hrana in ker s temi sredstvi podaljšujejo svojo satansko igro. Oni se niso utrudili, se ne bodo in se ne morejo utruditi, ker je to edina pot in edini način, da se obdrže.

Da bi se otesili teh pošasti, da bi pokazali svojim narodom pot k miru in blagostanju, so žrtvovali najboljši sinovi Balkana vse svoje sile. In v kolikor so bili oni odločnejši v svojih naporih, toliko hitreje so padale njihove glave.

Premalo prosvitljeni, polni sile in življenja v preteklosti niso znali te svoje sile prenesti v kulturno in gospodarsko izgraditev Balkana ter so boreč se in umirajoč v medsebojni borbi večno služili kot plen močnih sosedov in tujemu kapitalu. Niti danes ni prenehala opasna igra intrigantov, ki so to našo borbo vedno izkoriščali v svojo korist in ekonomsko zaslužjevanje. Ali bo enkrat konec te igre, ali bo zavlada Balkanu tako težko zaželeni mir in blagostanje, pa zavisi predvsem od nas Balkancev.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Pot k Vstajenju

Pomlad? Novi sveži sokovi vzbujajo po zimskem spanju spočito naravo k novemu življenju, novo, sveže zelenje brsti, nov cvet pripravljajo nov sad! Pomladi ni, če ni vsega tega novega in svežega, ki je sicer slično onemu, kar je pred letom dni na enak način kličilo in brstelo, pa je odmrlo in zginilo s površja zemlje, ko je nastopila zima. Čeprav se narava ponavlja, pa se vedno tudi obnavlja. Kar je zamrlo, to ne oživi nikdar več, to ima v najboljšem primeru le še vlogo gnojila, ki pospešuje brstenje, rast in cvet novega, svežega pomladanskega življenja.

Tudi v človeškem življenju bi moral vladati isti princip. Kar se je že izživel in preživelo, vse ono, kar je že enkrat ostalo suho in neplodno, vse ono, kar se je že enkrat izkazalo kot nesposobno obnoviti sebe in roditi žlahten sad, vse to bi moralo biti enkrat za vselej izločeno! Vse to bi moralo pripadati oni prošlosti, ki se naj nikdar več ne vrne in naj služi le še kot sredstvo nazorne pouka, da bo sedanost vedela, kaj ni bilo prav v prošlosti, kako ne sme delati, če hoče vzgojiti boljše sadove, kot so bili doseženi v prošlosti.

Tako bi moralo biti, pa žal ni! Če vidimo v naših razmerah sploh kako kontinuiteto, potem jo vidimo ravno tam, kjer je najmanj na mestu in najbolj škodljiva, to je v imenih oseb, ki se pojavljajo sedaj tu, sedaj tam, stopajo enkrat v ozadje, pa se zopet zrinejo v ospredje in jim gredo vse njihove želje le za tem, da uveljavijo vedno znova ne toliko svoje nazore kot svoje osebe! Zato je treba vedno novih grupacij, ki se snujejo pod vedno novimi gesli in z vedno novimi programi, pa ne pridejo nikdar preko dobe prvega brstenja in cvetja, ker jih zamore že

prve nekoliko hladnejše pomladanske sapice. Kako tudi ne? Šaj ni v njih nič svežega in resnično novega! Sveže prepleskani starci zagrabijo za zastave z novimi svetniki, molijo nove politične molitvice, se postavljajo pred narod in prav nič ne dvomijo, da bo ta narod kar drl za njimi! Ko ga ni, se začne stara pesem, ki se vsaj pri nas stalno in iz vedno istih grl ponavlja. Narod je za nami!

Kako dolgo bomo še doživljali te stare, na starih instrumentih igrane in od starih grl spremljane melodije? Koliko jih je še med nami, ki bi le za trenutek verovali melodiji, ki je izpeta že v vseh mogočih variacijah, pa tudi pevcem, ki so peli to melodijo, odkar so zmutirali in jo bodo ponavljali, dokler jim njih grla ne bodo odpovedala iz tega ali onega seveda proti njihovi volji nastalega povoda.

In vodilni motiv te melodije? **Obračun z nasprotnikom!** »Proč z njim, nesposoben je in pokvarjen, samo na sebe misli, na svoj žep in na svoje osebne koristi, ni mu niti za narod niti za državo! Gorje narodu in državi, če se ne iztrga čimprej iz njegovih kremplov in se ne zateče v varstvo mojih, že odprtih rok, ki komaj čakajo, da ga objamejo in...?« Kaj sledi temu »in«, to povedo potem oni, ki so morali pustiti stolčke. Mi samo lahko rečemo, stara melodija se oglasi zopet na stari lajni!

Obračun z nasprotnikom se bo vršil in se mora vršiti po tej stari melodiji med vedno istimi osebami in vedno na plečih ubogega našega naroda vse dotlej, dokler ne bo izvršil ta narod drugega obračuna, to je **obračun s prošlostjo**, obračun s starimi, že davno preživljenimi osebami in po teh osebah izvajanimi metodami. Osemnajsto pomlad do-

življa naš jugoslovanski narod v svoji svobodni nacionalni državi, pa ni še našel voditeljev, ki ne bi z vsem svojim bistvom koreninili v malenkostnih razmerah, v katerih smo živeli prav vsi tja do 1914. tako oni, ki so bili svobodni, še bolj seveda mi, ki smo živeli v suženjskem podaništvu. Pa ni še našel mož, ki bi se zavedali, da je leto 1918. izbrisalo s površine zemlje suženstvo in podaništvo, ustvarilo iz nas svobodne državljane svobodne jugoslovanske države in nam naložilo dolžnost, da to državo hranimo in krepimo ne po predvojnih, preživelih vzorcih, marveč po novih, samostojnih, iz nas samih vzniklih, za nas in naše razmere ustvarjenih smernicah. Mi se ne borimo za tuje cilje, borimo se za svoje lastne, jugoslovanske cilje. Čemu nam potem tuji vzorci, ki so prirojeni za druge ljudi in druge razmere in bi se nam prilegali tako kot frak in cilindar na sicer krepko in stasito, toda hvala bogu ne že zapadnjaško kultivirano in degenerirano telo našega kmeta! Ker se borimo za svoje cilje, si moramo poiskati svoje lastne metode in smernice dela, predvsem pa naše lastne, domače, jugoslovanske ljudi, ki so tako naši, da bodo črpali le iz nas in ustvarjali le za nas!

Ko doživljamo svobodni osemnajstič dan Vstajenja, prosimo mi jugoslovanski nacionalisti Vsemogočnega, naj nam da moči in sile, da bomo dočakali in po svojih najboljših močeh čimbolj pospešili ta obračun s prošlostjo. Kajti šele potem pride tudi našemu narodu dan resničnega Vstajenja, šele potem bo šel sproščen vse okostenelosti in vse navlake iz prošlosti v lepšo, jugoslovansko bodočnost.

I. C.

Rešimo gospodarsko slabe!

Po vsestranski in vestni oceni materijalnega položaja našega naroda in vpoštevajoč razloge, ki izvirajo iz splošne spremembe odnosov med producenti in konsumenti po vsem svetu, mora Središnji odbor Narodne Odbrane v izvrševanju svoje dolžnosti in v okviru društvenih pravil ugotoviti sledeče:

Cene industrijskih in poljedelskih proizvodov so v nevzdržnem nesorazmerju na škodo producenta kmetskih, to je konsumenta industrijskih proizvodov. Do tega je prišlo med drugim tudi zato, ker so našli industrialci kot producenti pota in sredstva, da združeni v svojih egoističnih zahtevah določajo in diktirajo cene, dočim je ostal poljedelec vsled pomanjkanja organizacije brez zaščite, ki mu je ne nudijo niti njegove druge.

Veliki kapital, ki se nahaja v celoti v rokah tujcev, ki so često odkriti sovražniki našega naroda, se bliža zaključku svojega dela: uničenje našega malega obrtnika in trgovca. To delo se vrši potom sistema Bafa in Tivar proti obrtniku, potom sistema Ta-Ta, Mitic, Kastner i Oehler proti večini trgovcev, njihovim pomočnikom in ostalemu osebju, potom favoriziranja pivovarn na račun producentov vina ali potom težje mehanične industrije na škodo mehaničnih delavnic — in na podobne načine.

Zaščitne carine, ki so zelo visoke in naj bi služile povzdigi in napredku naše nacionalne domače industrije, so bile izgrane in se še izgrajajo uspešno ravno od onih, pred katerimi je bilo treba zaščititi našo domačo industrijo. Mnogo je pri nas podjetij, ki so po imenu jugoslovanska, pa so dejansko le skladišča inozemskih tovarn, ustvarjena le zato, da ni treba plačevati carin.

Čeprav nudijo trenutno našemu konsumentu tovarne sistema Bafa, Tivar itd. cenejšo robo, naš narod ne sme prezreti dej-

stva, da bo ta sistem odvezel kruh številnemu stanu naših obrtnikov.

Čeprav nudijo veliki magacini našemu konsumentu cenejše blago kot naši mali trgovci, ne sme iti naš narod preko dejstva, da bo sistem Ta-Ta, Mitic, Kastner i Oehler upropastil naše male trgovce in njihove pomočnike, ki so zašli radi gospodarske krize že davno v obupen položaj.

Mogočni gospodarji pivovarske industrije so si razdelili državo na »pašaluke« svoje eksploatacije in sklenili dogovore, da drug drugemu ne konkurirajo. Kljub temu so našli možnost, da so se z visokimi carinami zavarovali pred inozemskim pivom ter s tem preprečili izvoz naših vin na tuja tržišča.

V splošnem ugotavlja Narodna Odbrana, da je zamujen čas, ko se je moglo še pomagati gospodarsko slabšim slojem. Danes se more govoriti le še o reševanju gospodarsko obubožanega dela našega naroda, ki je bil od nekad najbolj pozitiven in najbolj konstruktiven.

Nujno je treba presekati sistem, ki na eni strani iz dneva v dan pomnožuje število brezdomcev in nezaposlenih, na drugi strani pa gomili narodno bogastvo v blaginjah vedno manjšega števila onih, o katerih ne moremo trditi, da bodo v danem trenutku stavili te kapitale, še manj pa svoje življenje v službo naroda in njegove obrambe.

Če se s tem uničujočim sistemom ne preneha čimprej, potem bo ostalo v sorazmerno kratkem času brez najnujnejših življenjskih potrebščin nekoliko stotisoč naših obrtnikov, malih trgovcev, delavcev in njihovih družin.

Ni težko uganiti, da bo šel ta delavni človek, če se mu pravočasno ne da zaščite, v svojem obupu tja, kamor bi sicer nikdar ne šel, če bi se vodilo vsaj malo računa o njem. Ker pa je ta naš delavni svet navajen biti zadovoljen z malim, delati od jutra do poz-

nega mraka in ustvarjati s svojim delom res pozitivne rezultate, obstoja utemeljena bojazn, da bo zanemarjan in odbijan dosegel prav iste rezultate tudi pri svojem destruktivnem delu. Gotovo ni treba dokazovati posebej, kako bi bilo to škodljivo in nevarno za državne in nacionalne interese.

Ker hoče Narodna Odbrana izvršiti tudi v tem oziru svojo dolžnost in preprečiti take posledice, bo s pisano in govorno besedo, pa tudi z vsemi drugimi zakonitimi sredstvi razvila najživahnjejšo akcijo med narodom za reševanje tega najbolj poštenega in najbolj konstruktivnega dela našega naroda, ki bo kot doslej tudi v bodoče najjačja opora in obramba domovine in njenih interesov. Narodna Odbrana upa in upravičeno pričakuje, da jo bodo na tej poti in v tej borbi podpirali predvsem oni, za kojih interese gre, pa tudi vsi drugi vestni državljani naše države, zlasti naš nacionalni tisk.

Iz predsedništva Središnjega odbora
Narodne Odbrane.

Združena opozicija

Pred volitvami od 5. maja 1935 nastala grupacija je ostala dejansko od dneva volitev dalje le na papirju. Vršilo se je sicer nebroj sestankov, govornice so bile lepe besede o slogi in sporazumu med Srbi in Hrvatima, še lepše o demokraciji in suvereniteti naroda in njegove volje, toda preko teh besed ni šlo. Dr. Maček se je postavljaj na stališče, da hoče razgovorjati s Srbi, da pa se more razgovorjati le z ono grupacij, ki bo kot predstavniku ogromne večine Hrvatov vsaj prilično enakovredna. Stari Ljuba Davidović, od vseh visoko cenjeni Čika Ljuba je hodil s prijateljem Jovanovićem po srbskih krajih in prirejal zborni, na vseh teh zborih pa so bile govorjene le splošne fraze in ni bil nikdar in nikjer postavljen noben program udružene opozicije. Vse je gledalo samo v Zagreb oz. Kupinec in čakalo odredilne besede iz ust dr. Mačka. Ni je bilo in je še danes ni.

V zadnjih tednih pa se je položaj zelo spremenil. Sodelovanje *zdržene opozicije* je prišlo za široko javnost prilično nepričakovano, čeprav je moral boljši poznavalec današnjih prilik slutiti, da bo prišlo slej ali prej do tega sodelovanja in da bo izzvalo to sodelovanje Stanojevićevih radikalov resnejše in hitreje tretiranje enotnega programa oz. enotnega nastopa udružene opozicije. In tako živimo v zgodovinskih dneh, ko bo moral dr. Maček zavzeti stališče napram predlogom ostalih svojih prijateljev in udruženi opoziciji in ko bo tudi široka javnost vendar enkrat če ne iz besed, pa vsaj iz zadržanja dr. Mačka zvedela, kaj je bistvo onega hrvatskega vprašanja, okoli katerega plešejo danes prav vsi, napram kateremu kažejo vsi naravnost občudovanja vredno »razumevanje«, katerega se pa nihče vsaj do danes lotiti ni upal. Stališče jugoslovenskih nacionalistov napram temu vprašanju je bilo že večkrat povedano in podčrtano, to stališče obstoja še danes in bo obstajalo, dokler bo še kaj iskrenih jugoslovenskih nacionalistov. Toda to stališče

vsaj danes ne odloča in tako smo si lahko že naprej sigurni, da se bo iskala drugačna solucija in da se bo govorilo o pogodbi med Srbi in Hrvatima.

Teško bi bilo iskreno pisati o tem vprašanju, poleg tega tudi brezplodno, ker bi ne moglo biti objavljeno. Lahko pa ugotovimo, da se vrše vsi ti razgovori na bazi, ki nam Slovincem ne more biti simpatična in vsebuje za nas brez dvoma precejšnje nevarnosti. Pri vseh teh razgovorih, pri iskanju podlage za sporazum med Srbi in Hrvatima smo dejansko potisnjeni ob stran. Vse se vrši mimo in preko nas, kot bi nas prav za prav ne bilo oz. kot bi ničesar ne pomenili. Ni sicer nobenega dvoma, da bodo posamezne frakcije te udružene opozicije posegle — kolikor tega še niso storile — tudi na naše ozemlje in da si bo skušala vsaka teh frakcij dobiti vsaj nekaj zaslombe tudi med nami. Ali efekti ravno te in na ta način izvedene pritignitve Slovincem bo za nas negativne. Razbiti že doslej, bomo razbiti v bodoče še bolj in bomo mogli še mnogo manj uspešno kot doslej čuvati svojo posebno pozicijo in svoje specijelne interese.

Ta izvajanja niso mišljena kot napad na udruženo opozicijo, kajti naposled moramo biti kot nacionalisti zadovoljni, če se provedejo čim večje grupacije in se ustvari popolna jasnost glede programov in ciljev te grupacije. Čimprej se bo to zgodilo, tem prej bo dokazala praksa, da vse te grupacije niso in ne bodo sposobne urediti današnjih težkih razmer, to pa iz enostavnega razloga, ker ne vsebuje in ne predstavlja nobena izmed teh grupacij niti kot celota niti v svojih sestavnih delih ničesar novega, marveč so vse to tipične naše politične formacije, ki že vsled mentalitete onih starih gospodov, ki jim stojijo na čelu, ne morejo prinesiti ničesar novega. To bo dokazala praksa slej ali prej, upajmo, da se bo ta naša napoved uresničila čimprej in bo postal vsled tega položaj mnogo jasnejši in enostavnejši kot je danes.

Usoda društva narodov

Kje so časi, ko je rajni Wilson kot predstavnik USA na mirovni konferenci skušal uresničiti parole, pod katerimi so šle USA v svetovno klanje in je s skrajnim naporom svojih sil in avtoriteto zaveznika, ki je s svojim pristopom k antanti odločil vojno, ustvaril institucijo Društva narodov kot čuvarko in garancijo večnega miru med narodi. Če bi se zavedal usode te svoje velike kreacije, bi se obrnil v grobu, očital sebi lahkovernost in fantastičnost, vsem svojim sodelavcem, zlasti pa vsem onim, ki so vodili usodo te njegove kreacije in jo vodijo še danes, pa neiskrenost in razdiralnost. Ne bomo navedli posameznih primerov, v katerih je ta tako lepo zamišljena institucija odrekla, ker bi dosledno izvajanje njenega programa in njenih statutih škodovalo interesom te ali one izmed velikih sil. Zadošča naravnost obupen primer Abesinije, ki je kot polnovredna članica Društva narodov pozvala to Društvo na pomoč, pa ni dobila drugega odgovora kot nekaj lepih besed, izrečenih na raznih širših in ozkih in seveda prilično drago plačanih sestankih trojic, petoric, osmeric, trinajstoric itd.

Glavna naloga Društva narodov bi morala biti čuvanje v letu 1919. sklenjenih mirovnih pogodb. Tudi v tej točki Društvo ni moglo izpolniti svoje naloge, čeprav moramo priznati, da so se posamezne, zlasti manjše države pošteno trudile opravičiti obstoj in delovanje Društva narodov. Kje so danes mi-

rovne pogodbe? One ne predstavljajo danes prav nič drugega, kot krpo papirja, koje vrednost je že v letu 1914. povedal Bethmann-Hollweg. Če se namreč analizirajo dogodki zadnjih mesecev, zlasti dogodki izza izbruh italijansko-abesinske vojne, potem ne more biti nobenega dvoma, da gre za sistematično delo, čegar edini cilj je odstraniti Društvo narodov v današnji obliki in ga nadomestiti s forumom, v katerem bodo zastopane le velesile in potom katerega bodo mogle velesile diktirati svojo voljo malim državam, zlasti onim, ki eni ali drugi teh velesil niso pogodu. Iz dosedanjega razvoja lahko sklepamo, da bo ta negativni cilj slej ali prej, bojimo se prav kmalu dosežen in da bodo stale male države popolnoma osamljene nasproti na zunaj zvezanim, na znotraj pa medsebojno borečim se velesilam in da bodo tvorile oni drobiž, s katerim si bodo velesile plačevale medsebojne usluge. In prav gotovo je za vse male države zadnji čas, da se pripravijo že sedaj na to težko dobo in si ustvarijo že sedaj, neglede na želje in interese te ali one velesile, potom trdnih in zanesljivih medsebojnih pogodb, podlago za ono težko borbo, ki jo bodo prestale, če bodo udružene v močnih, večjih blokih, v katerih pa bodo podlegle, če bodo nastopale posamezno in izigravale druga drugo. Čas prihaja, državni malih držav stoji pred usodno preskušnjo svoje sposobnosti, upajmo, da jo bodo prestali.

Nemške priprave za vojno v zraku

Do nedavna Nemci niso mogli utrjevati svojih mej, zlasti ne meje proti Franciji. Z zasedbo takozvanega demilitarizacijskega ozemlja pa vse kaže, da si bodo zgradili sličen trdnjavski pas, kakor Francozi v Alzaciji in Loreni. Sicer obljublja Hitler, da bo zgradil samo »poljske utrdbe«, toda s tem mora računati vsak realen politik, posebno pa generaliteta, da se Nemci resno in resnično pripravljajo na revanžno vojno. Če niso mogli dosedaj utrjevati svojih mej, so pa tem bolj pripravljali v notranjosti države tehnično opremo svoji vojski. Zlasti pa pripravljajo neovirano svoje zračno vojno brodogradnjo.

Do leta 1933. so statistike nekam verjetno pravilno objavljale stanje zračnega brodogradnje. Znano je bilo število tovarov in množina letal, ki so jih izdelale. Toda po uvedbi vojaške dolžnosti v Nemčiji, so Nemci obdali vso svojo avijacijo z neko misteriozno temoto. Samo ena stvar je gotova: volja vlade, da preobrazi Nemčijo.

Göring pravi: »Nemški narod mora postati narod avijatikov.« In Hitler je dopolnil misel svojega ministra za avijacijo z besedami: »Ravno v novostali avijaciji leži budna sila naše domovine.«

V splošnem sodijo, da obsega nemška vojna avijacija v celem okrog 2000 letal, in sicer 1000 bombarderjev, 500 izvidniških in 500 lovskih letal. K temu je treba prišteti še 225 avijonov, ki spadajo oficijelno k »Luft-hansici«. V decembru lanskega leta se je Göring izjavil v nekem svojem govoru, da bo do konca avgusta 1936 Nemčija razpolagala s

100.000 avijatikov in 10.000 avijoni, kar pa je najbrže nekoliko pretirano. Vendar pa je na vsak način gotovo, da je v zadnjem času Nemčija gradnja zračnega brodogradnje zelo pospešila. Danes zaposluje Nemčija do 120.000 delavcev pri gradnji letal in poudariti je treba, da se dela v vseh tovarnah v polnem obratu ter noč in dan. Mesečno se izdela do 200 letal. Če je Nemčija imela v maju preteklega leta 1500 vojnih avijonov, jih bo imela letos koncem maja že 4500. Vse znane tvornice delajo sedaj skoraj izključno za državo, tako Arado, Dornier, Junkers, Heinkel, Fische-Wulf. Tudi tvornice, ki so bile zgrajene za povsem druge namene, se polagoma pretvarjajo v delavnice letal. Tako n. pr. tvornica Henschel, ki je do nedavna še izdelovala lokomotive, ali pa delavnice v Gothi, ki producirajo v glavnem težko industrijo. Tu so se že v pretekli vojni izdelovali težki bombarderji, ki so ustrahovali Pariz in London.

Tako v avijaciji, kakor v vseh panogah industrije so Nemci zmogni doprinesli zelo mnogo. Proti koncu pretekle vojne, ko je vsa Nemčija bila že popolnoma izžrpana, ko so že surovine popolnoma primanjkovala, je Nemcem uspelo zgraditi na mesec po 250 letal. Če bi danes bili primorani delati tako pospeševano, bi bil mesečni efekt zdaleka večji. Tega dejstva ne smemo pozabiti. Recimo, da se je kakemu konstruktorju posrečilo zgraditi nov tip motorja v kaki specializirani delavnici. Če poskusi pokažejo, da je motor dober, je po nekaj tednih zgrajenih že 100 takih motorjev in koncem meseca že leta ravno toliko letal nekega novega tipa. Priponiti moramo, da se je vse to zgodilo v največji tajnosti.

Ker je v avijonu najvažnejši del vedno motor, pazijo predvsem tvornice, kakor Sie-

Zagrebska ulica

»Narodna Omladina«, dijaški kulturno politični list, ki izhaja v Zagrebu, prinaša v svoji poslednji številki članek pod tem naslovom, ki ga vsled njegove aktualnosti prinašamo v celoti.

To, kar se dogaja v Zagrebu — in to vse v znaku hrvatstva — je daleč, daleč od vsake resne politične in kulturne akcije. Tu se ne more več govoriti niti o kakih pravicah niti o kaki borbi za kakršnekoli pravice. Kajti to, kar se dogaja v Zagrebu, je teror organizirane klike, teror ulice in njenih pomaglačev, pobarvanih s sumljivimi barvami raznorodnih in lažljivih hrvatskih patriotizmov.

Niti ena grana našega življenja ni varna pred kriminalnim terorjem zagrebske ulice. Njene zahteve se pojavljajo povsod in na vsakem mestu, ona danes obvlada Zagreb, ki je izgubil pod njeno umazano šapo.

Vse to, kar se danes dogaja v Zagrebu, surovi in dijaški izgredi, vse to potiska hrvatstvo daleč nazaj, ga ponižava in onesposablja za vsako dostojno delo. Hrvatsko zastavo in hrvatsko narodno ime ponižuje ravno ta zagrebska ulica, ki danes terorizira in diktira neko določeno naše »javno mnenje«.

Dogodki na dan Starčevićeve komemoracije, izgredi v gledališču, surove in nepremišljene demonstracije, — vse to je težko predstavljati kot nekega reakcije, kajti zagrebska ulica je postopala prav tako tudi takrat, ko so si bili Srbi in Hrvati najbližji in so vložili vse svoje narodne sile v skupno borbo. Zagrebska ulica in njeni politiki so bili od nekdaj največja ovira iskrenemu zblizanju med Srbi in Hrvatima. Zagrebska ulica živi daleč od hrvatskega naroda kljub vsemu onemu gromoglasnemu kričanju o hrvatstvu, ki ga je profanirala že tolikokrat na način, kot more to storiti samo ulica.

V Zagrebu je ustvarjena neka posebna psihoza sovraštva, od tu se izvaja v vsa podeželska mesta in vasi. Zagrebska ulica je naravnost bogata na sovraštvo, ona je ustvarila kult sovraštva, njen patriotizem postaja zločinski, ona nima ničesar skupnega s hrvatstvom.

Danes v tej težki politični situaciji, v kateri pa se vendarle pojavljajo znaki iskrene volje za sporazum in slogu med Hrvatima in Srbi — tega ne more nihče osporavati — nadaljuje zagrebska ulica s provokacijami, njeni voditelji pa tolmačijo te provokacije kot reakcije na vse ono, kar je bilo. Poulične metode, pa naj jih izvajajo četniki ali hrvatske legije ali kdorkoli — so vedno tlačile in onemogočale pravo narodno stvar. A ravno danes je sporazum in sloga Srbov in Hrvatov največja in najsvetejša narodna stvar. Zagrebska ulica reagira na ta sporazum, razume se — negativno. Imamo izvestne skupine ljudi, ki uživajo nad delom te ulice. So ljudje, ki vidijo v vsakem razbitem oknu veliko in junaško delo za hrvatsko stvar, ker se ne zavedajo, da vsako razbito okno ponižuje to hrvatsko stvar in jo napravi osamljeno. Ulična druhal ne more predstavljati nikakih idealov, najmanj pa narodnih. Njeni ideali so silno sumljive vrednosti in pomilovanja je vreden oni, ki sledi tem idealom.

Ali kljub vsem provokacijam te ulice je treba ostati hladni in odbijati s prezirjem vse njene napade. Ravno danes se ne smemo dati provocirati od nje, kajti ona to želi — to želi njeni voditelji. Treba je stisniti zobe in se zavedati, da delo zagrebske ulice ni delo naroda, četudi skuša ona to tako prikazati, in da narod ni odgovoren za to, kar dela zagrebska ulica v njegovem imenu.

Ali je mogel kdo za časa veleizdajniškega procesa v l. 1909., ko je bila sloga Srbov in Hrvatov najidealnejša, pa je v Zagrebu

takozvana Hrvatska oz. Frankova legija pretepala in z revolverji pobijala ter terorizirala vse one, ki so bili za sporazum in so simpatizirali s Srbi — ali je mogel kdo takrat za vse to naprtiti odgovornost hrvatskemu narodu?! Ali so bili tudi ti pojavi kaka reakcija? Razume se, bili so reakcija na slogu Srbov in Hrvatov. Ali to niso bile hrvatske legije, to so bile zagrebske poulične legije, ki vrše tudi danes isto delo kot so ga vršile takrat, ko so jim poveljevali še sam Frank in njegovi višji gospodarji.

Danes so okolnosti v resnici nekoliko težje. Delo na sporazumu in slogi Srbov in Hrvatov niti z daleka še ni idealno. Ali ravno radi tega je treba paziti, kaj se dela in kako se dela. Danes so provokacije tako z ene kakor z druge strani mnogo opasnije kot kdajkoli. Danes ko brsti in cvete »ustmeno novinarstvo« in ko ni nobene kontrole nad tem, kar se dogaja, postane lahko eno samo razbito okno v oči naroda razbitje vsega mesta. Ena sama krvava glava cel pokolji! In narod rad veruje, ker nima nikogar, ki bi mu povedal resnico in bi mu pokazal pravega krivca.

Zagreb daje dovolj gradiva. Njegove poulične legije hočejo zatreti s silo vsako seme sporazuma in sloge srbo-hrvatske, one se odlikujejo v izmišljanju vedno novih metod sovraštva, njihovo delo znači prej provokacije kot reakcije. Toda oni, proti katerim nastopajo te »legije«, in ki so čutili to njihovo delo na svojih lastnih telesih — vsi ti se morajo čuvati neposredne reakcije s svoje strani, kajti na to reakcijo čaka zagrebska ulica s svojimi voditelji in svojim »javnim mišljenjem«. Nihče se ne more toliko ponižati, da bi na podle instinkte ulične drhali odgovarjal na isti način. Ravno v tem odgovoru tej druhali in voditeljem, katerim druhal vede ali nevede služi, se morajo pokazati tudi kultura človeka, visoka in čista ideja in neomadeževani ideali. Treba je vedeti, da je ista ulična druhal, ki razbija in uničuje imetje enega dela zagrebskih meščanov, ki obmetava z blatom srbsko ime in provocira potom tzv. »reakcije« — ki uporablja vsako priliko in vsako možnost, da pokaže svoje sovraštvo in svojo kulturno inferiornost, — da je ista druhal pretepala in obmetavala z blatom tudi največje hrvatske politike — in to v času, ko se je smatralo, da je sloga med Srbi in Hrvatima za vedno ustvarjena.

Sporazum in sloga med Srbi in Hrvatima se morata ustvariti neglede na to, ali žele to tudi zagrebska ulica, njeni voditelji in njeno »javno mišljenje«. Ulice niso nikdar vodile narodne politike in so služile vedno najboljše tujim gospodarjem in tujim interesom. »Druhal nima pravice prilaščati si naroda, čegar del je.«

talo zelo malo. Moderno bojno letalo mora imeti brzino 420–450 km na uro in se vzpeti do 10.000 m višine. Bojna letala se izdelujejo predvsem v tvornicah Junkers in Dornier.

Kljub skrbnim načrtom in vztrajnemu delu pa se nemškim konstruktorjem marsikatera noviteta ponesreči. Prva lovska letala so bila v Nemčiji zgrajena pred osemnajstimi meseci. Kljub predhodnim teoretičnim računom, ki so se držali v največji tajnosti, letala niso odgovarjala stavljenim zahtevam in so bila pod povprečno vrednostjo lovskih letal drugih armad. Nemci so tudi spoznali, da niti njihovi bombarderji niti sedanja izvidniška letala ne prekašajo še francoskih, odnosno angleških. Predvsem firma Dornier uvaja nove novitete, ki jih stavlja v inženjerji. Do sedaj je ta firma izdelala že 800 letal, morala pa je svoj sistem gradnje predrugačiti. Z eno besedo, Nemci, ki so do sedaj gledali svoje sosede v njihovem oboroževanju za zračno vojno samo po strani, so se po uvedbi splošne vojaške dolžnosti vrgli na to polje z vso samo njim lastno vztrajnostjo.

Med svetovno vojno so Nemci v operativne svrhe uporabljali tudi zrakoplove Zeppeline. Prišli pa so do spoznanja, da je njih gradnja predraga in da izgube, ki so jih utrpeli nad sestreljenimi Zeppelini, ne odgovarjajo koristim, ki so jim morebiti donosali. Sicer vemo, da so v tej panogi avijacije samo Nemci absolutni gospodarji, toda za vojne svrhe so zrakoplovi že davno popolnoma izključeni.

V splošnem torej je trenutno stanje nemškega zračnega brodogradnje v primeri s Francijo in Anglijo še neznatno, toda, če bodo Nemci napredovali na tem polju samo v dosedanjem tempu, bodo koncem 1938 že kos vsem modernim armadam.

PO NAŠI ZEMLJI

»LAKAJSKE DUŠE«

Ponedeljsko »Jutro« je včasih prav zabaven list. Širokogrudnosti uredništva je menda pripisovati, da so njega predali odprti tudi raznim pisunom, katere bi v drugih redakcijah najbrže izgnali z gorjačo. Tudi v zadnjem ponedeljskem »Jutru« se je razpislo pisunec, kateremu prija rubrika »Žena v sodobnem svetu«. Tam opisuje položaj sodobne žene v Nemčiji na podlagi malega oglasa neke moža željne ženske v tedniku »Daheim«. Smešen mali oglas je pisec že dovolj, da udriha po sodobni Nemčiji, toži »kakšna tragedija se skriva za pripravljenostjo odvreči in zatajiti vse žensko in slediti tem ljudem«. Gospod trdi, da »nemškega gibanja niso vodili principi, niti politične ideje, niti socijalni motivi, temveč občutek manjvrednosti zrevoltiranih lakajev«. Svojo modrost pa črpa iz izrazitega avstrijskega židovskega lista »Wiener Sonn- und Montagszeitung«, ki ima dovolj razloga strupeno napadati Nemčijo, ki je na tako grd način izgnala pravoverne Izraelove sinove.

Mi se ne ogrevamo za Hitlerja in njegovo Nemčijo, kljub temu, da mora vsakdo priznati, da dostojanstvo »žene« še nikdar ni bilo v Nemčiji tako čuvano in spoštovano kot sedaj. Prav je, da pisunčkovega »ideala moderne Berlinčanke, svetske in elegantne žene« ni več; one Berlinčanke, ki je moralno propadla radi nenasitne pohote Judov in bila pozneje na razpolago tudi malim človečkom iz inozemske, pa makar tudi jugoslovenske province. Čudno je le, da se najde nečid, ki toži za tem tipom »žene«. Zeli gospod pisun morda, da bi bila njegova žena, hči ali sestra tip nekdanje »svetske in elegantne Berlinčanke«, take, kakršne hvali v svojem članku?

Naravnost čudovito pa se razkriva pisec, ko imenuje sodobne Nemce »sovražne lakajske duše«. Vse druge psovke bi morda lahko uporabil, ali »lakajske duše« Nemcev! Skoraj se nam dozdeva, da je gospodin ali svoj članček brezglavo prevedel iz čifutskega lista, ali pa je celo v službi židovskega kapitala. Ker le žid je zmožen teh psov, ki pristajajo njemu. Poudarjamo, nam Nemčija ni mar, s tem pa še ni rečeno, da se moramo Slovenci udinjati židom. Le na stečaj jim odprimo vrata zlasti sedaj, ko jih v Zagrebu že gospodarstveniki brcajo iz svojih vrst.

ZNAMENJE ČASA

Beograjski tisk se bavi še vedno v obširnih člankih s slučajem mladega Mariča, ki je za ubogih 4000 Din prodal svojo mladost, da bi se z njo okoristil anonimni beograjski bogataš in vsaj začasno osvežil svojo že propadlo moškost. Če je ta slučaj zanimiv z zdravniškega in pravnega stališča, je pa še mnogo zanimivejši kot znak današnjih razmer, v katerih živi ogromni del našega naroda. Pravilno ugotavlja predsedništvo Središnjega odbora Narodne Odrbane v svojem oklicu, da se zgrinja polagoma ves kapital v rokah vedno manjšega števila bogatašev, ki žive od današnje krize in si niti najmanj ne žele povratka normalnih časov. Ogromna masa naroda pa gine v največji bedi, kljub vsemu iskanju in kljub neprestanim obljubam ji je odvzeta možnost zaslужka in je izročena na milost in nemilost počasnemu propadanju.

Vse za denar! To stališče zavzemajo bogataši, ki trgujejo ne samo z blagom, marveč tudi s človeškim zdravjem in življenjem in katerim je krepko telo našega delavca vredno le toliko, kolikor morejo iz njegovih žuljev izvleči dobička. Vse za denar pa velja tudi za bednega človeka, ki mora dobiti denar, če noče poginiti, kajti brez denarja ne dobi nikjer niti skorjice kruha. Širiti soč di-narjev! Ogromna vsota za brezposelnega delavca, ki strada, ker ne najde dela. Tako velika vsota, da je mogla premamiti mladega, življenja in zdravja polnega človeka, da je za to vsoto odstopil del svoje moške sile, da je za to vsoto žrtvoval če ne popolnoma, pa vsaj deloma svojo potenco.

Komu koristi taka žrtva? Neznane mu starcu gotovo ne, kajti naravnih zakonov ni mogoče spreminjati. Kar je odmrlo, to se vsaj danes še ne da oživljati. Mladi Marič pa obupa že danes nad tem strašnim poslom in proklinja nesrečnih 4000 Din, ki so ga premotili, ker se ni zavedal, da je kupčija zanj porazna in da znesek borih 4000 Din ni noben nadomestek za to, kar je dal on. Država in narod sta pa dobila mesto zdravega in krepkega mladeniča zagrenjenega in obupnega človeka, ki svojemu narodu ne bo mogel dati na razpolago svojih svežih, neokrnjenih sil.

Vse je v resnici samo še kupčija!

NERVOZNI ŽIDJE

■ Sarajevski »Pokret« je priobčil članek »Kolektivne pravice in kolektivne dolžnosti«, v katerem opozarja žide na težke ekonomske in socijalne prilike v naši državi, naj ne padajo v svoje stare tradicionalne zablode in se podajajo v avanture. Očita jim, da se vse preveč mešajo v naše plemenske razmere, a to ne iz nacionalnih razlogov, temveč le radi tega, da bi nastala še večja zmeda. Tudi jih opozarja na komunistične akcije in agitatorje, ter navaja kot dokaz nedavno odkrito komunistično afero v Zagrebu in neke pojave v Sarajevu ter drugih naših mestih. Iznaša korupcijske afele, tihotapstvo z vsemi mogočimi predmeti, celo našo valuto in »devizami in druge pojave, ki prihajajo iz te strani. Na ta članek je odgovoril v »Jevrejskem Glasu« g. dr. Poljokan in to na način, ki do-

kazuje, da se je brezmejni nesramnosti in nadutosti naših židov pridružila vendarle enkrat nervoza, vsled vedno večjega odpora, ki ga je opaziti v javnosti proti židom. Doktor Poljokan nazivlja jugoslovenske nacionaliste »volkovom v ovčji koži« ter kliče na pomoč zapadno kulturo in civilizacijo v obrambo židovskih interesov.

Upajmo, da se je pričelo svitati še dovolj zgodaj in da bo narod znal pravočasno od strani prijavo, predno se sama zvali iz našega izmozganega človeka.

ZAGREBSKA SENZACIJA

Zadnje čase se opaža tudi v Zagrebu in ostalih krajih Hrvatske močno gibanje proti židovskemu elementu. Židje, ki so predvsem v trgovini in industriji zavzeli skoro vse vodilne položaje, so končno vendarle začeli presedati domačinom. Opažati je bilo manjše akcije proti sinovom Izraela, vendar pa ne takih, ki bi jim mogle zadati občuten udarec.

Zadnje volitve v Trgovsko zbornico v Zagrebu pa so pokazale, da je prišel čas, ko se prične resno razračunavati s tem elementom. Pri teh volitvah se je posrečilo izriniti vse žide in so zasedli ta mesta domačini. Prepričani smo, da mora to dejanje prinesiti prej ali slej blagodejne posledice tako predvsem na gospodarskem polju, kakor tudi na vseh ostalih. Dokler nam židje lahko kale vodo po svoji volji — kar delajo z vso energijo, saj oni morejo ribariti le v kalnem — toliko časa ne moremo pričakovati, da se naša notranja prilika razčisti.

Razumljivo pa je ta dogodek na zagrebski Trgovski zbornici vzbudil veliko senzacijo v celem Zagrebu in celi državi. Židje so postali silno nervozni in pričakovati je, da bodo vpregli pač vse svoje prijatelje tu in v inozemstvu, da prikažejo ta čin kot veliko krivico in preganjanje židov. Prav nič se ne bomo čudili, če bodo v prihodnjih dneh oficijelni inozemski židovski listi vzdignili svoj glas v zaščito svojih izraelskih bratov v naši zemlji. Čim bolj bodo kričali, tem večji dokaz nam bo to, da smo na pravi poti.

»PIRIH«

Mladinska Matica je izdala za velikonočne praznike krasno mladinsko knjižico, in sicer bolgarsko mladinsko zbirko. To je prva tovrstna zbirka, prevedena v slovenščino. Pri ilustrativnem delu so sodelovali skoro vsi naši ilustratorji. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah in jo najtopleje priporočamo. K podrobnosti o ceni te pomembne zbirke bolgarske mladinske proze se še povrnemo.

D O P I S I

Trbovlje

Največji udarec je zadala brezposelnost brezdomno delavski mladini. Mlad delavec kar gori želje, da bi si začel enkrat sam služiti svoj kruh, ker je večinoma kot brezposeln v veliko breme številni delavski družini in nje poglavarju očetu-delavcu. Če se mu posreči priti do dela, je mlad delavec zadovoljen z zelo nizko plačo. Znano je, da ga danes plačujejo podjetja z najnižernejšo mazo, čeravno kot fizično močan in zdrav dviga storitev in je gotovo, da se bo vedno in vedno priganjal k še večji storitvi prehitro izčrpal ter postal po razmeroma kratki dobi za delo nesposoben. Žal je premnogo slučajev, da delavska mladina ostane v breme staršem, ker ni dela zanjo.

Mladina, ki je bila pred vstopom v vojsko zaposlena, je po odsluženju roka brez dela. Delodajalec je med tem izpopolnil svoj potreben mu stalež z drugimi delavci. Mladenič, doslužen vojak pa ostane brez dela in mora mesece ali celo leta prežati na kako izredno priliko, da zopet pride do dela. Vsem je znano, da se morajo po odredbi Ministrstva vojske odsluženi vojaki-delavci takoj zopet zaposliti. Težava pa je v tem, ker podjetja ne rabijo delavcev in se torej izgovarjajo, da bodo prizadete sprejeli čim bo kako prazno mesto. Na ta način naša mladina čaka mesece in leta na delo. Brezpogojno bi se moralo delavca-odsluženega vojaka zopet, in sicer takoj sprejeti v delo, da ne bi ti mladeniči dobivali vtisa, da je njihova ponovna brezposelnost nastopila kot posledica odsluženja vojaškega roka.

Kapitaliste — po večini tuje — bi se moralo na neki način prisiliti, da se točno drže odredb in da izvajajo naše zakone. O.

Mozelj

Na praznik sv. Jožefa je prišel zopet k nam odposlanec župnika Eppiha, kaplan Oblak. Imel je seveda nemško pridigo brez slovenskega lista in evangelija, kar bi jih po škofjskem ukazu tudi moral prebrati poleg nemških. Sicer pa smo tega s strani g. Oblaka vajeni, saj ni prvič, da dela proti škofjskim ukazom. Kolikor nam je znano, pa gosp. Oblak sploh nima pravice hoditi k nam, ker je ta naloga dodeljena duhovščini iz Kočevja.

Delo g. Oblaka pa je vsekakor malo čudno. Ne vemo, od kod dobiva informacije, ali vesti, ki jih raznaša o kočevskih kaplanih (Slovenih), da bodo namreč prestavljene, prav gotovo pa vsaj mlajši, so gotovo iz takega vira, da mu dajejo pogum za to drznost. Izgleda, da ima g. Oblak, oz. njegov šef kot voditelj kočevske občine precej velik vpliv na vodstvo ljubljanske škofije. To moremo sklepati že iz tega, da v splošnem veljajo škofjski ukazi le za slovensko duhovščino, ne pa za nemško, ki se zanje sploh ne briga, v kolikor ji niso všeč.

Stara cerkev (Kočevje)

Pred kratkim je bil na našo šolo imenovan nov katehet Hostnik. Ta se je prijavil tudi našemu župniku, ki pa je odločno izjavil, da Hostnika ne pusti v šolo, zlasti pa nikogar v tretji (zadnji razred). In vendar je ta razred najvažnejši, saj bo v njih otrok dobil zadnje in najmočnejše vtise za pot v življenje. Ali pa je mogoče ravno to razlog, radi česar se tukajšnji župnik upira novi slovenski učni moči? Upajmo, da se banovina ne bo vdala diktatu kočevskega voditelja.

Hrastnik

Praznovanja pri rudniku so radi pomanjkanja naročil zopet na dnevnem redu. Tako se je n. pr. v mesecu marcu delalo samo 13, v aprilu pa 12 dni. To se pravi z drugimi besedami, da morajo rudarji z zaslužkom 13 dni preživeti 31 dni v mesecu. Če računamo, da rudar-kopač zasluži približno 85—40 dinarjev na delovni dan, pa se mu mesečno odtegne še precejšnija vsota kot razne socijalne dajatve in zakoniti in nezakoniti odbitki, potem vidimo, da z ostankom rudarska družina brez velikega pomanjkanja ne more živeti. To je materijalna stran.

Malokdo pa se spomni, da se rudar, čeprav preprosto delavec, izživlja tudi duševno. V kako duševno stanje ga tira večna misel: »Rad bi delal, toda dela ni. Rad bi s poštenim delom preživel svojo družino, toda mi ne puste. Zakaj mora ravno najrevnejši sloj nositi vse posledice gospodarske krize? Takih in sličnih misli, ki rudarja more in ga tirajo v obup, mu je polna glava. Zato vidimo ob praznovanjih dneh rudarje žalostne in zaskrbljene postopati po kolonijah in cestah.

Rudarjem dela! Rudarjem kruha! To je krik rudarskih revirjev sedaj spomladi! K.

Streiske družine

Skupščina ljubljanskega streiskega okrožja

V nedeljo 5. aprila 1936 je bila v salonu restavracije »Glavni kolodvor« v Ljubljani redna letna skupščina ljubljanskega streiskega okrožja.

Skupščini je prisostvoval tudi zastopnik oblastnega odbora N. O. v Ljubljani brat Kokolj Franjo. Skupščino je otvoril predsednik streiskega okrožja brigadni general g. Jovanović, na kar je podal besedo poselovodnemu podpredsedniku bratu Sterlekarju Milanu, ki je pozdravil vse delegate poimensko in predlagal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., gospodu ministru vojske in mornarice in Savezni streiski upravi Beograd, katere je skupščina z višnim odobravanjem sprejela. Istočasno se je spomnil vseh v prošlem letu preminulih članov, katerim je skupščina zaklicala trikratni »Slava«.

Tajnik brat Roš Boris poda tajniško poročilo, v katerem iznaša težko gnotno stanje poedinih streiskih družin, katerim današnja vsesplošna kriza prizadeva veliko skrb. Članstvo je revno, brezposelnost ter ne more zadoščati članskim dolžnostim v tisti meri, kakor si samo želi. Okrožna uprava je imela ogromno posla, da je v prošlem letu utrjevala in razširila streiski pokret, kar dokazujejo razni dopisi in okrožnice, katerih je bilo okoli tisoč. Ekipa okrožne uprave je v Beogradu pri izbirni tekmi prav častno zastopala našo upravo ter je kapetan v penziji g. Per Franjo zasedel II. mesto, med drugim pa sta tudi gg. Kostanjevec Joco in Ločnikar Hinko prav častno odrezala.

Blagajniško poročilo je podal brat Kostanjevec Joco, ki je poročal o društvenih financah okrožne uprave.

Br. Deržaj Rudolf je podal tehniško poročilo, s katerim je pokazal, da je v tem pogledu uprava lepo napredovala ter ima na zalogi še precej tehničnega materiala, ki je tudi zunanjim družinam na razpolago.

Br. Solar Herman pa je kot društveni gospodar podal poročilo o stanju društvenega inventarja. Vsa poročila so bila vzeta na znanje in soglasno sprejeta, na kar predlaga kapetan v penziji g. Per Franjo v imenu nadzornega odbora razrešnico s pohvalo blagajniku in celokupni upravi, kar skupščina soglasno odobri.

Pred volitvami delegat oblastnega odbora brat Kokolj Franjo v krasnih in zelo pomembnih besedah pozdravlja vse delegate ter jih vzpodbuja k vztrajnemu delu tudi v naprej. Naj posameznih družin ne plaši današnje gnotno stanje, ki one-mogoča tako delo in uspehe, kakor si jih posamezne uprave žele, ampak naj vztrajajo na tem potu tudi v bodoče.

Za svoja izvajanja je žel brat delegat viharno odobravanje.

Pri volitvah je bila soglasno izvoljena sledeča uprava: Predsednik general g. Jovanović, v odbor pa bratje Sterlekar Milan, Jevak Matko, Hainrihar Minko, Kostanjevec Joco, Lipnik Janko, Roš Boris, Solar Herman, Deržaj Rudolf, Komac Anton (Sent Vid), Stalec Adolf (Ježica), Ločnikar Hinko (Kranj), Burger Ivan (Ribnica), Klemenčič Minko in Kerštajn (Jesenice), Žukovec Anton (Novo mesto), Ivanc Vilko (Sodražica), Zibert Franc (Logatec), Košir Franc (Presej), Milčič Drago (Domžale), Erker Josip (Medvode).

Nadzorna uprava: br. Jarec Janko, Gregore in kapetan v p. Per Franjo.

Zastavonoša: br. Cvetko Franjo. Za vojsko: gg. polkovniki Živanović (40. polk), Lukanc (16. art. polk), Pogačnik (vojni okrug), major Aleksander Unger, kapetana Deretič Ilija in Gruič Risto.

Po končanih volitvah se je razvila zelo živahna debata, ki je v splošno obravnavala glede podkrepitve in razširitve streiskega pokreta ter skupnega smotrenega poslovanja pri raznih tekmah in proslavah.

Na občnem zboru se je izrekla iskrena zahvala za prijazno naklonjenost in sodelovanje Slovenskemu lovskemu društvu in vsem darovalcem lepih daril in podpor za izvedbo okrožne streiske tekme 5. in 6. oktobra 1936.

V najlepšem razpoloženju in lepi skupnosti je bila skupščina ob 12. uri zaključena.

ŽOLČNI KOTIČEK

»BARVA LETOŠNJIH PIRHOV«

Za letošnje pirhe se namerava predpisati posebna barva. Prvotno je bila predvidena črna. Ker pa je prav v zadnjem času postala skozi in skozi nemoderna, jo bo zamenjala druga. Vendar pa še ni točno določeno, katera stopi v modo.

Državnim uradnikom priporočamo vsled tega, da se poslužujejo mavričnega barvanja. Z vsemi nijansami in temeljnimi barvami. Na ta način se nikakor ne bodo mogli pregrešiti proti modi.

»PHONIX«

»Phonix«, zavarovalna družba s sedežem na Dunaju je, zvesta svojemu imenu, skočila v ogenj in izšla prenovljena, četudi precej omejena iz njega.

Ta afera, ki je pretresla del gospodarskih stebrov v Evropi, je za nas vendar enkrat velika tolažba. Pri tej družbi namreč ni bil udeležen, oziroma zainteresiran doslej niti eden naših vidnih oziroma vodilnih mož!

POSTNE RIBE

Za velikonočni post nam je letos pač težko izbrati primerna jedila, ker nam za to primanjkuje sredstev. Izgleda pa, da nam je usoda zelo naklonjena, ker nam je poslala v Ljubljano Retto in Fatmo, ki nam brez jedilnega lista in po solidnih cenah pričarata žive, torej sveže ribe kar iz zraka.

Predprodaja stopnic

Retta ne zna pričarati samo živih rib iz zraka, marveč zna še več. Predvsem razkazovati na lepo pobarvanih reklamnih slikah svoj čisto jevrejski obraz. Poleg tega pa zna čarati tudi z našo lepo slovenščino. Na hiši Delavske zbornice, kjer čara in kjer ga zijajo ljubljanski lirbei, je napravil napis »Predprodaja stopnic tukaj«. Očividno mu bo treba res postaviti stopnico, da bo čimprej zginil v svoj avtobus in odšel iz Ljubljane.

ČITAJTE „Pohod“!

Forsiranje lana in konoplje v Franciji

Vsled propagande in subvencij, ki jih daje Francija gojenju lanu in konoplje, je z lanom obsejana površina porasla od 6000 hektarov v letu 1930./31. na 33.000 hektarov. S konopljo zasejana površina pa je od leta 1934. porasla od 2400 hektarov na 3200 hektarov v letu 1935. Letos bo Francija na lan in konopljo plačevala premijo po 120 franka za vsak pridelani kilogram vlakna. Za podporo vinogradništva je predvidenih 15 milijonov 400.000, za napredovanje gojenja oljke pa 6.000.000 frankov. Reorganizirati se hoče tudi vnovčevanje mleka, v kar je država kot prispevek v letu 1936. odločila 17 milijonov frankov.

Mednarodna standardizacija izvoznega sadja

Tozadevna komisija Mednarodnega kmetijskega instituta je predložila vladam svojih članic (to so skoraj vse civilizirane države) predloge in navodila za uvedbo enoletne standardizacije ter za določitev tipov glede vseh vrst sadja, ki gre v mednarodni promet. Sortiranje, klasificiranje in pakovanje izvoznega sadja bi se imelo vršiti pod najstrožjo kontrolo države. Institut je s tem sicer kasno, toda vendar enkrat pokrenil stvari, ki bi že davno morale biti izvedene in je pričakovati, da se bodo sedaj zganile tudi zaostalejša države.

Konjunktura na kožo narašča

Dočim se je v letu 1934 skokoma množila ponudba in kolikor toliko dušila cene, je pa v letu 1935 začelo povpraševanje naraščati in tudi še v tem letu raste. Suša in pomanjkanje krme je v letu 1934 povzročila potrebo prekomernega klanja živine skoraj po celam svetu. Samo v USA je povprečno število zakolov siceršnjih 25 milijonov glav goved in telet takrat poskočilo na preko 39 milijonov glav. Vendar ti skoki, ki so bili tudi drugod več ali manj slični in jaki, končno le niso preveč ubijali cene, nego jih je pojava večjega povpraševanja že v letu 1935 začela dokaj gnati navzgor. Porast povpraševanja je razumljiva v tem, da n. pr. že samo USA avtomobilska industrija rabi znatno več usnja kot prej, ki je leta 1934 izgradila 2.750.000 voz, a leta 1935 pa že 4.150.000 voz. Vsled izboljšane zaposlitve je v mnogih državah znatno porasla tudi poraba čevljev in končno je k večji porabi znatno doprineslo stalno rastoče splošno oboroževanje ter polnjenje vojaških skladišč z bojno opremo. Sedanja smer gibanja cen za kožo in s tem tudi za usnje, bo še trajala, lahko pa nenadni dogodki sprožijo izredno povečano potrebo kož ter s tem pospešeno podražitev kož in usnja.

GOSPODARSTVO

Brez sistematičnega dela se naše mizerno stanje ne more izboljšati

Dovolj smo o tem že pisali, dovolj do-
povedovali — pa se nič ne prime tistih, ka-
terih naj bi se. Nikoli se pri nas ni reše-
valo celega kompleksa vprašanj tako, da bi se
zavestno in z gotovostjo moglo računati na
kak pozitiven narodno gospodarski uspeh,
temveč se je in se še rešuje iz celega kom-
pleksa izločeno po eno samo ali le par vpra-
šanj, ki se dajo več ali manj demagoško, po-
vršno, kar čez noč — za nepoznavalce sicer
nekako reševati, toda ne rešiti. Zato naše na-
rodno gospodarstvo vedno bolj pospešeno
propada in se narod iztroša do onemoglosti.

V čem je krivda? Ali se res noče, po-
magati? V to ne moremo verjeti, čeprav je
videz tak. Ali vseh najbitnejših vprašanj in
vzrokov težkega stanja ne poznamo? Tisti, ki
bi jih morali poznati, jih ne poznajo, vsaj ne
dovolj in se ne trudijo, da bi si jih dali
proučiti. Najpogubnejše je, da odločilni
krogi ne poznajo in ne doumevajo medseboj-
ne povezanosti teh mnogih dejstev in njih-
vega pravega odnosa do bistva narodnega
gospodarstva v smislu njegovega odnosa do
življenja naroda.

Da ne bo pela vedno ista lajna, priob-
čujemo danes, kakor nam je trda za prostor,
dolga ali zelo značilen članek iz »Frankfurter
Zeitung« z dne 25. marca t. l., ki dokazuje,
kako se v nekaterih državah sistematično dela
na podlagi spoznanja in domnjenih predhod-
nih ugotovitev ter se zato tudi dosega ne-
pobitne uspehe. Naslov članka je: Učete se
kmetijstvo. Za podnaslovom: Metode proizva-
jalne bitke — sledi:

Izdatek za inozemske agrarne proizvodnje je
znašal v preteklem letu skupno 2.400.000.000 mark
(blizu 40 milijard v dinarjih — op. ured.), ne-
kako 200 milijonov več kot v vsakem izmed obeh
prejšnjih let, četudi znatno manj kot v splošnem
povprečju povojnih let. Vzrok temu je v deloma
zopetnem porastu kmetijske proizvodnje po vojni,
deloma, predvsem po letu 1930. močnem naza-
dovanju svetovno tržnih cen. Potreba deviz za ta
del potrebe uvoza znaša torej tretjino celotnega
izdatka. Jasno je, da se je spričo tega moralo
zastaviti vse sile v to, da se čimbolj zmanjša po-
treba uvoza živil in krmil. Izključeno je, da bi se
to moglo doseči z utesnitvijo potrošnje, nasprotno,
močno narasla zaposlenost v zvezi s povečanjem
obrambene sile je napram nizkemu stanju let krize
imela za posledico zelo občutno večjo porabo.
Možnosti na strani potrošnje kaj doseči, so ome-
jene samo na to, da se potrošnja tu pa tam pope-
lje v drugo smer. Teoretično bi se morda moglo

misliti na znižanje kakovosti potrošnje, torej pre-
iti od visokovrednih žlahtnih dobrin k preprostej-
šim, n. pr. od svinjine h krompirju. Toda to se
noče storiti, ker bi preveč izpreminjalo dosedanje
prehranjevalno navado in brez dvoma izzvalo po-
sledice v narodnem zdravju. Iz tega sledi, da je
predvsem treba začeti pri proizvodnji. V tej smeri
izvajane ukrepe združujemo pod značko »proiz-
valne bitke«. Splošno je znano, da se »proizva-
jalna bitka« ustvarja iz dolge vrste posameznih
ukrepov na najrazličnejših področjih.

Organizacija poklicne izobrazbe.

Na dani površini je treba ustvariti več živil
in tudi več surovin, ki jih more ustvarjati kme-
tjstvo. To predstavlja, da je še proizvodnih mož-
nosti, da se še dajo povečati in brez nesorazmer-
nega povečanja stroškov izkoristiti uspehe, neglede
na agrarno tehnični napredek, na katerega ni
mogoče poljubno vplivati. Da se jih doseže, je od-
ločilno povečevati agrarno tehnično znanje, dvi-
gati poklicno izobrazbo kmetijstva. Seveda s tem
ni mišljeno, da bi bilo možno na celi črti doseči
večji donos brez vsakega povečanja investicij (ka-
pitala), predvsem pa dela. Toda »proizvalna
bitka« v svojem jedru predstavlja vzgojno nalogo,
iz česar je istočasno razvidno, da je predvidena
na dolgo dobo. Od nje ni pričakovati niti hitrih
niti šumnih uspehov. Provaža se z majhnimi ko-
raki in tihim trdim delom.

V glavnem gre za to, da se kmeta šola, da se
ga seznanja z naprednimi delovnimi metodami in
navaja k temu, da se jih poslužuje. (To se hoče
in dela v Nemčiji, kjer kmetovo strokovno zna-
nje ni majhno. Op. ur. To vprašanje se mora
obravnavati po najrazličnejših potih. Predvsem
s kmetjskimi delovnimi šolami (Bäuerliche Werk-
schulen), ki so se preje imenovale kmetijske šole.
V teh se mora kmetjska mladina v zimskih mese-
cih s sistematičnim poukom seznaniti s pogoji in
nujnostmi pravega obratovništva. Toda to za-
enkrat prihaja v korist samo generaciji bodočih
kmetijskih vodij obratov, ki so že itak za napre-
dek dostopnejši. Poleg tega se more tudi izgubiti
del tega v šoli dobljenega znanja s tem, da njega
uporaba zadene na odpor kmeta, ki se brani sino-
vega »novotarenja«. Poleg mladine se mora torej
pridobiti tudi starejša generacija. To vsaj v to-
liko, da se ne brani poskusov uvajanja novih me-
tod. To delo morajo opraviti potovalni učitelji in
obratni posvetovalci. Mala armada strokovnjakov
je šla v vasi in tam prireja večerna predavanja in
razgovore, katerih se ljudje živahno udeležujejo.
Poleg tega so bile ustanovljene nove stalne posve-
tovalnice (posvetovalnice kot zavodi ali nekatere po-
slovalnice). V tem pogledu se kažejo po posa-
meznih pokrajinah še precejšnje razlike. Tako je
n. pr. krepki razmah württemberskega sadjarstva
v zadnjem desetletju v glavnem plod blagoslov-
ljene uvedbe »občinskih pomologov«, ki so po

kmetijah opravljali delo pri sadnem drevju in
sadarjem svetovali tudi v izbihi sadnih vrst.

Preizkuševališča.

Tu nastopa večša organizacija specialnih šol,
posebno za vrtnarstvo in sadjarstvo, za vinograd-
ništvo, mlekarstvo itd. Kakor delovne šole, tako
se tudi one deloma naslanjajo na kmetijske visoke
šole. Glavno težišče preizkušanja semenja, orodja
in sl. leži na kmetijskih preizkuševališčih, ki se
istotako deloma naslanjajo na visoke šole. Pri tem
je tudi raziskovanje tal čimdalje bolj postalo glav-
ni njihov posel, ki ustvarja podlago za način in
obseg gnojenja, mehaničnega obdelovanja zemlje
sornega izbora itd. Pa tudi za to je predpogoj, da
se obratovodjo (kmeta, op. ur.) pouči o možnosti
in koristnosti raziskavanj.

Za vse poučno delovanje na deželi so nazo-
rnost in praktična predvajanja glavno in vse. Zato
je poleg organizacije pouka in s tem tesno zveza-
nega »primerjalništva« bilo vedno bolj izgrajevano
in se še močno izgrajuje. Vzorni obrati in vzorne
kulture naj dajejo kmetom v obližju priliko, da
se morejo na živem objektu prepričati o uspeš-
nosti novih postopkov in zboljšane organizacije
obrata. Poleg tega služijo tudi znanstvenemu raz-
iskavanju kmetijskih obratovnih razmer po raz-
ličnih krajih. Tako se spopolnjuje znanost, ki ni
zelo stara in ki stremi za tem, da pridobi zance-
ljivo podlago za pravo kmetjsko obratovništvo in
posvetovalništvo.

Primena v obratu.

Za kakimi materijalnimi cilji stremita nauk in
posvetovanje? V jedru gre predvsem za dvig
storitvenosti (Leistungssteigerung), za postopno
dvigovanje povprečja in ne za doseganje kakih naj-
višjih viskov posameznega slučaja, čisto združeno
s povenenjem pridelkov, kar naj doprinese k
olajšanju in pocenitvi proizvodnje, podalavljanja in
ureditve trga (kupčije). Temelj za dvig storitve-
nosti na polju in travniku je izboljšanje mehanič-
ne nege (obdelovanja) tal, kolovarja, prilagoditev
gnojenja s hranilnimi snovmi, ki jih je lahko
ugotoviti brez posebnega stroška tako za posa-
meznjo njivo kakor za usev in prilagoditev zemlji
ter podnebu. Vse to je tudi predpogoj za dosego
jačjega ukoriščanja omenjene površine z vrtnje-
njem ene vrstne letine v jeseni ali pomladi, to
je polom goveje vrstne sadežev (detelje, žitnih
zmesi, upiskega graha, boba, repce, itd.), pred-
vsem z namenom povečanja pridobivanja kreme.
Jasno je, da zahteva povečanje pridelka tudi po-
večane napore delovne moči, močnejšega gnojenja
in urejenjega gospodarstva, s talno vodo in tudi
vrstne kulture niso povsod možne. Istočasno z
dviganjem in z izboljševanjem proizvodnje se mora
izboljšati tudi pospravljanje letine in nje konse-
riranje, tako n. pr. izboljšanje pridobivanja krmil
potem sušenja na ogrojdih (kozlih, kozoleh, op.
ur.) namesto na tleh, posebno pa s silažo, t. j.
z vkisavanjem zelene krme, posebno pa krom-
pirja v posebnih jamah, silosih. Šele to prepreči
pokvaro potom vrstnega pridelovanja v povečani
meri dobljenih novih krmilnih količin, ki so z
ozirom na njihovo svojstvo in čas žetve zelo po-
kvarljivi. Poleg tega je konservirati tudi prve
košnje trave in detelje v vrhu boljše porazdelitve
krmil na celo leto, s čemer se posebno pri krom-

pirju omejuje tudi izgube vsled siceršnjega gnitja.
Ensilaza, pospeševana tudi z državnimi prispevki,
je v zadnjem času znatno napredovala in bo go-
tovo še. Ali more že ona sama nadomestiti do-
slej uvažana beljakovina bogata krmila (sojo, oline
tropine itd.), ali ne — bo seveda morala dognati
šele izkušnja, kajti točasno siliranje beljakovin bo-
gatih krmil zahteva zelo visokih kislinjskih stopenj
in vpliv krmiljenja te kisle krme v veliki meri
na telesno konstitucijo živine doslej še ni do-
končno raziskan.

V živinoreji je poleg splošnega izboljšanja
reje in nege potrebna tudi postopna nadomestitev
slaboplemenjskih živali s premajhno storitvenostjo
s takimi, ki bodo dajale več mleka in mesa. Topo-
gledno je najprej potrebno izvajanje načela obli-
gatorne storitvene kontrole mlečnosti. Nadome-
stitev nesposobne živine s sposobnejšo se mora iz-
vršiti postopoma v okviru finančnih možnosti obra-
tov. Ta naj se po možnosti ne izvrši potom doku-
povanja, nego s lastno izpodrejo z uvedbo bolj-
ših licenciranih bikov. Na ta način in s kontrolo kup-
čije s plemenjsko živino bo za posamezna okrožja
enotno vrediti primerne pasme. Kjer ni navede-
no plačevanje mleka po vsebini tolšče, je težavno
izpodriniti neko mlečno pasmo, ki sicer daje
veliko mleka a malo tolšče — s primernejšo pasmo
obratne storitvenosti. Tudi zvišanje cen oddalje-
nejšim krajem za sveže mleko, na škodo onih, ki
ležijo napram trgu ugodnejše, more prilično po-
vzročiti težave. Izvabljen po višjih cenah namreč
v dosedanja plemenjsko rejska okrožja deloma
opuščajo vzrejo plemenjske živine in se lotevajo
mlekarstva, medtem, ko si obrati v krajih neugod-
nih mlečnih cen le počasi izpodrejo mlečno živino.

To naštevaje polji, na katero se razteza »pro-
izvalna bitka«, ni popolno. Da omenimo, n. pr.
temu cilju služijo tudi melioracije in pravne ured-
be skupnih zemljišč. Ti veliki gospodarski in
agrarno politični ukrepi seveda tvorijo le osnovo
in določajo smer ter obseg dvigovanja storitvenosti
kmetijstva. Slej ko prej daje cena merodajni povod
zvišavanju proizvodnje in obdelavanju nanovo ali
razširjenju posameznih obdelovalnih in obratovnih
panog, posebno če so s tem zvezane znatnejše in-
vesticije kapitala. Iz tega sledi važnost pravilne
izgradnje in uravnavanja vnovčevanja. Toda »pro-
izvalna bitka« se vrši na poljih, ki so pri spo-
štovanju zasebnega, samo sebi odgovornega in s
tem nujno tudi samostojnega gospodarjenja — le v
omejeni meri dostopna ukazu ali prepovedi, čeprav
se ni v kmetijstvu možno ogniti nekemu gotovemu
javnemu vmešavanju odn. vplivu v borbi za na-
predek, kar se je končno dogajalo v vseh tasi in
v vsaki državi in se še v kakršnikoli meri. Vse
je na tem, da se poučuje in preprečuje ter tako
pridobiva kmeta in z njim seveda vse ostalo kme-
tjstvo pridobiva za prostovoljno sodelovanje.

Po strokovnjaški presoji lahko rečemo,
da ta članek, ki je najmanj vsaj poluradnega
značaja — v vsej svoji vsebini dokazuje, da
je zadeva, ki jo popisuje res temeljito in vse-
obsegajočega premišljena in ugotovljena ter
dovedena v nek celoten načrt, katerega uspe-
šno izvajanje je možno in vsa stvar dokazuje
tudi to, da je bilo uporabljeno ogromnega
strokovnega dela in znanja.

Priporoča se

restavracija glavni kolodvor
in
kavarna Bežigrad
CIRIL MAJCEN
LJUBLJANA

ŠPEDIICIJA

TURK

LJUBLJANA

OCARINJENJE

PREVAŽANJE

vseh uvoznih in izvoznih pošilk, in to hitro,
skrbno in po najnižji tarifi. Revizija po njej
deklariranega blaga in vse informacije brez-
plačno.

Telefon interurban 24-59, Vilharjeva cesta 33
(nasproti nove carinarnice).

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, se-
litve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi
na konjsko vprego kakor tudi s tremi najmoder-
nejšimi avtomobili.

Telefon interurban 21-57, Masarykova cesta 9
(nasproti tovarnega kolodvora)

VSI

si želimo konca nepovoljnega stanja na denarnem trgu in iz tega
izvirajoče gospodarske krize! Priznanje, ki ga po vsej državi uživa sloven-
sko denarništvo, temelji zlasti na vzorni urejenosti naših hranilnic, na
gospodarnosti in vztrajnosti slovenskih hranilcev, ki so svoje denarne za-
vode dvignili do takega ugleda in pripomogli domovini do blagostanja!

Pomagajmo si sami!

Vlagajte svoje prihranke, vir blagostanja, v domači največji denarni zavod, to je

Mestna hranilnica ljubljanska
V LJUBLJANI

NAŠA GOSPODINJA

uporablja za pranje
perila vedno le

Hubertus mila

Perion pralni prašek

ker sta kvalitetna
domača izdelka!

Od 3—5%

se Vam obrestujejo prihranki, ki jih naložite pri nas.

Pred zločinci

je zavarovan denar, ki se zaupa nam.

Nad 10.000 vlagateljev

štejemo v svoj krog.

Vabimo vani vse,

ki hočete vlagati v shranitev in obrestovanje pri za-
vodu, za katerega jamči z vsem premoženjem in
davčno močjo **Dravska banovina.**

Kratkoročna posojila dajemo pod ugodnimi pogoji.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE
(PREJ KRAJSKA HRANILNICA)
LJUBLJANA